

Українська економіка під час війни: стан, виклики та перспективи

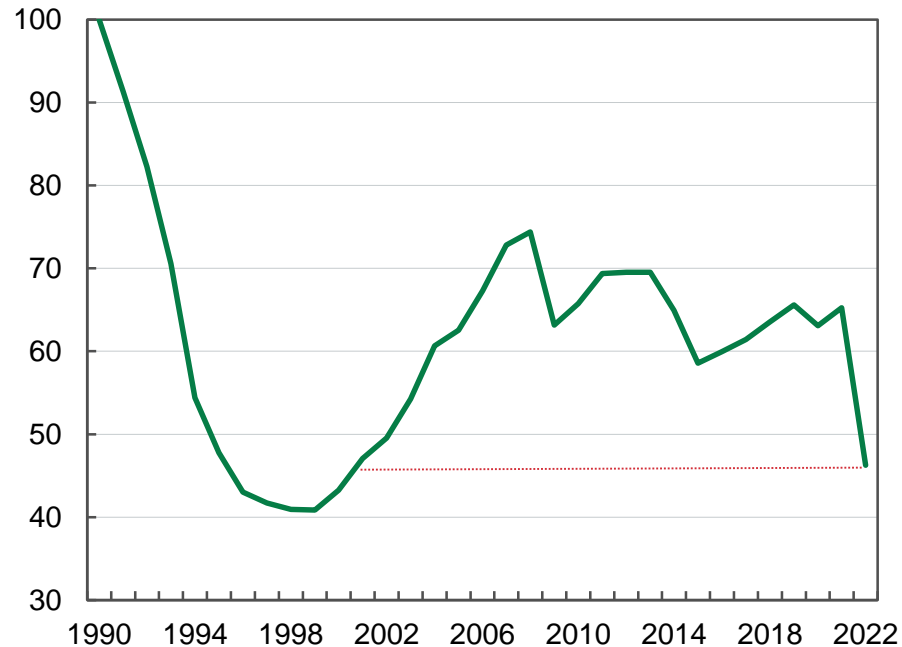
Ольга Погарська

Заступник директора Департаменту монетарної
політики та економічного аналізу

Настановча сесія змагання "Монетарна політика:
виклик НБУ університетам"
22 вересня 2023

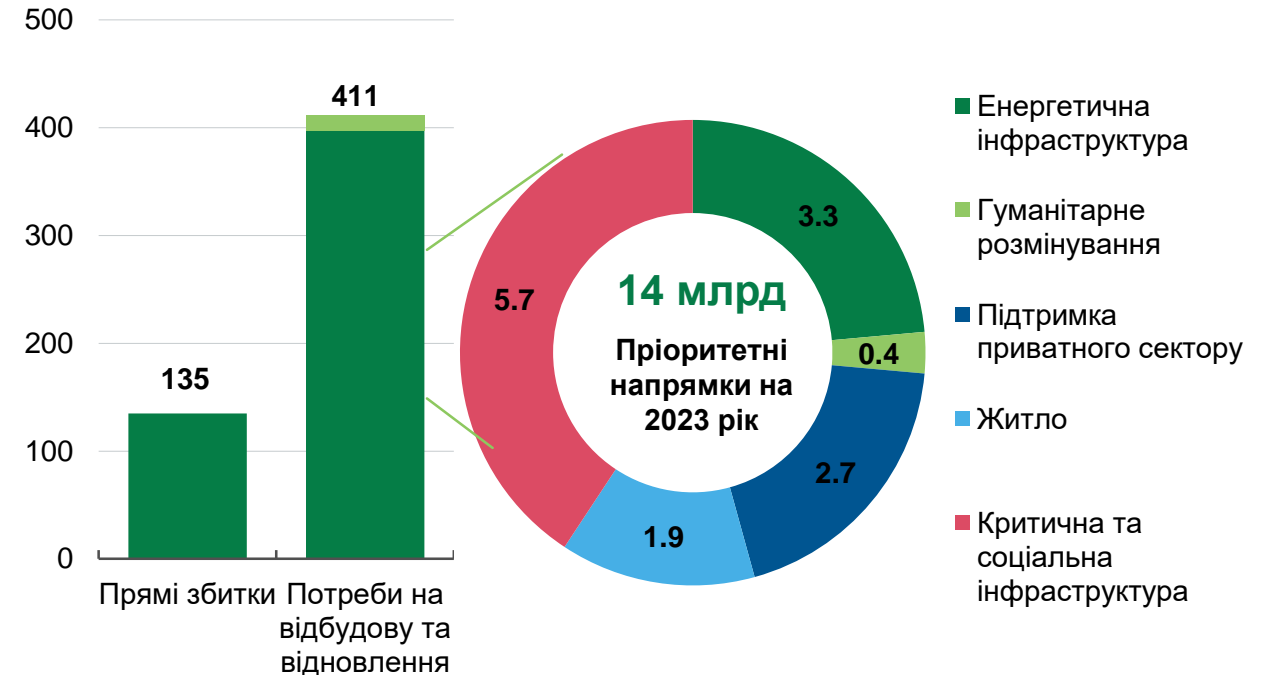
Вже більше 1.5 року триває повномасштабна війна в Україні. Економічні втрати, спричинені нею, є величезними

Реальний ВВП, 1990 = 100, %

З 2010 року – без тимчасово окупованої АР Крим, з 2014 року – без тимчасово окупованих частин Донецької та Луганської областей.
Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Оцінка потреб на відновлення та відбудову*, млрд дол. США

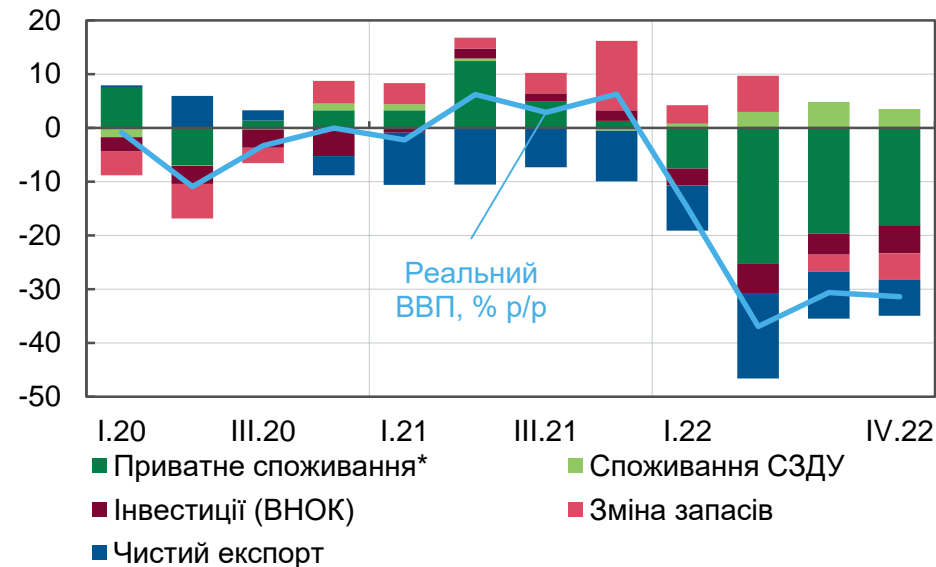
* Станом на 24 лютого 2023 року.

Джерело: Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (Світовий банк, Європейська комісія, ООН, КМУ).

- У 2022 році економіка України зазнала найглибшого падіння за історію – реальний ВВП впав на 29.1%, а його рівень повернувся до початку 2000-х років
- Потреби України на відновлення та відбудову сягнули 411 млрд дол. США лише за рік війни

Через наслідки війни скоротилася ВДВ усіх видів діяльності, крім безпеки та оборони

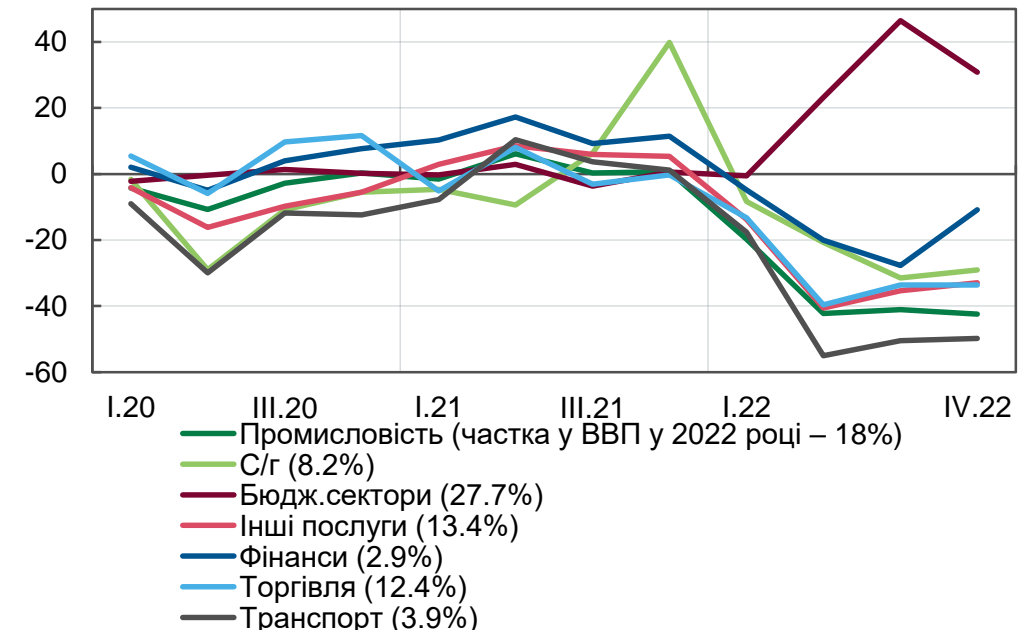
Внески категорій кінцевого використання в річну зміну реального ВВП, в. п.

* Включає кінцеві споживчі витрати ДГ та некомерційних організацій, що обслуговують ДГ.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

ВДВ за групами видів діяльності, % р/р

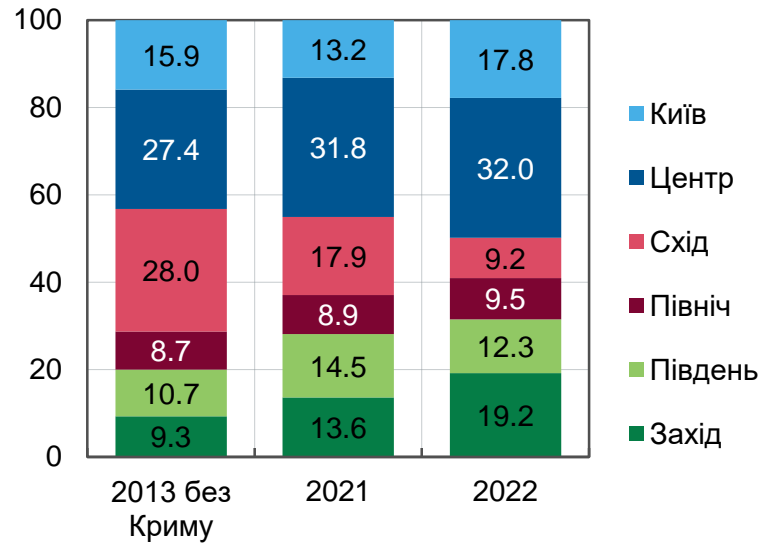

* Бюджетні сектори включають державне управління й оборону, обов'язкове соціальне страхування; освіту; охорону здоров'я та надання соціальної допомоги. Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

- Значний спад в економіці був зумовлений руйнуванням потужностей та інфраструктури, логістичними обмеженнями, насамперед для експорту, скороченням внутрішнього споживчого та інвестиційного попиту, а наприкінці року – дефіцитом е/е. Логістичні обмеження зумовили і спад транспорту, а слабкий споживчий попит – торгівлі
- Найглибшим виявилось падіння у будівництві через спад інвестицій. Значний від'ємний внесок генерувало с/г, відображаючи менші врожаї
- З іншого боку, порівняно меншими темпами скорочувався фінансовий сектор завдяки забезпеченню безперервності платежів, ІТ – дистанційній роботі та релокації підприємств, освіти та охорони здоров'я – завдяки бюджетному фінансуванню

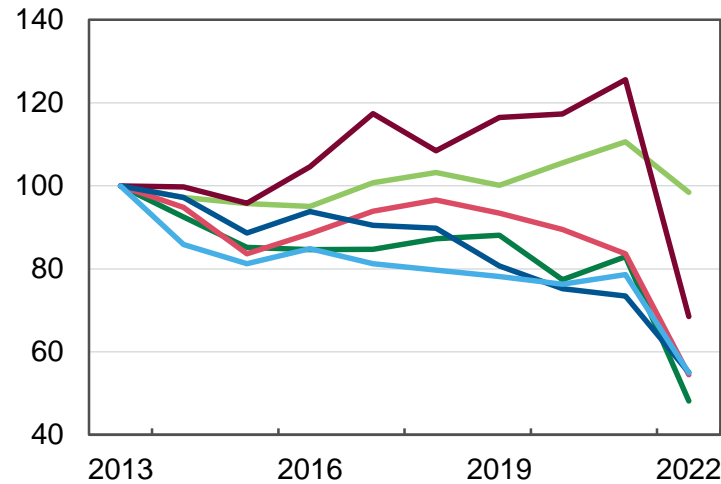
Структурні зміни передусім пов'язані з театром бойових дій, релокацією підприємств та переміщенням населення, а також...

Частка макрорегіонів у реалізації промислової продукції, %

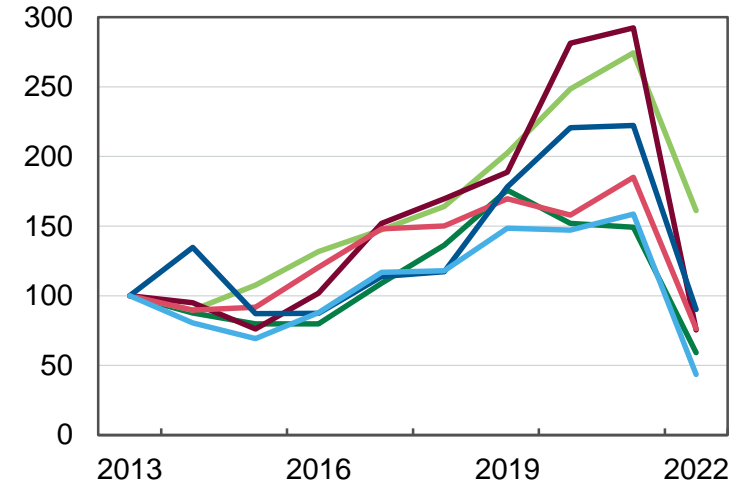

Північ – Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська обл.,
Захід – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька обл.,
Південь – Запорізька, Миколаївська, Одеська, Херсонська обл.,
Схід – Донецька, Луганська, Харківська обл. (у 2021 – за виключенням зони АТО), **Центр** – Вінницька, Дніпровська, Кропивницька, Полтавська, Черкаська.
 Дані щодо 2022 року – попередні, без урахування тимчасово окупованих росією територій та частини територій, на яких ведуться чи велися бойові дії. Без урахування АР Крим та м. Севастополь у 2013 році.
 Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

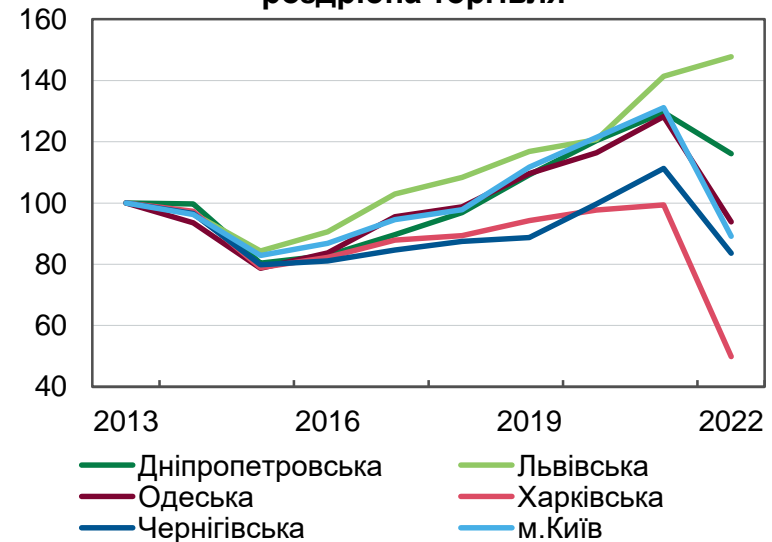
Індекси видів діяльності за окремими областями, 2013=100
 промислове виробництво

будівельна продукція

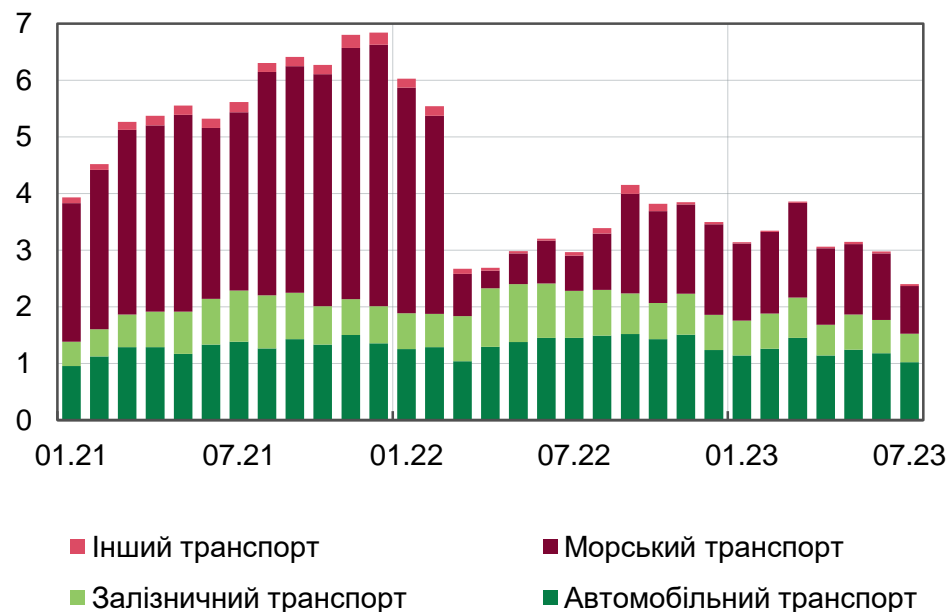

роздрібна торгівля

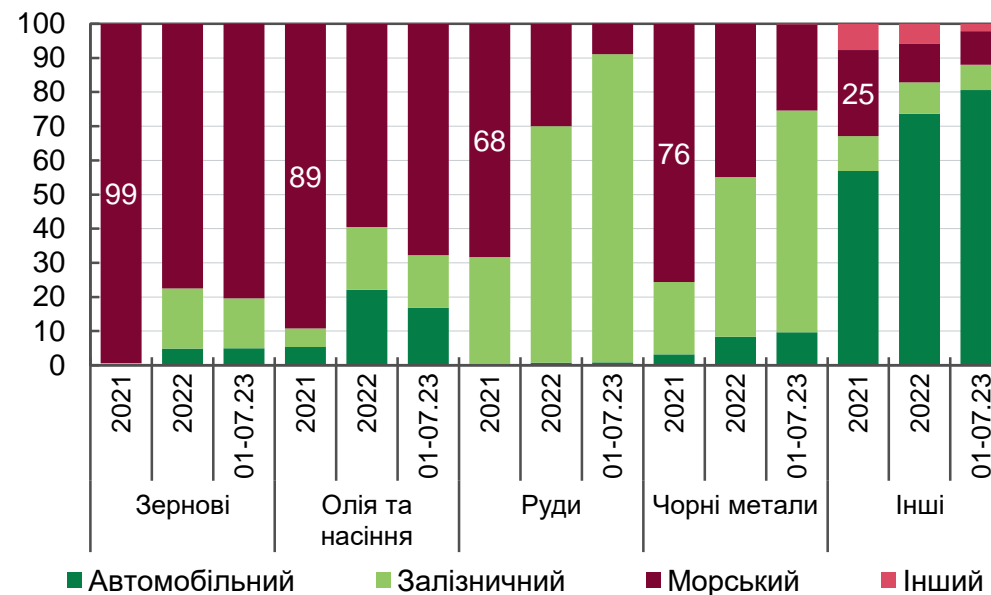
... блокуванням морських шляхів, що значно обмежило експорт

Експорт товарів за видами транспорту, млрд дол.

Джерело: ДМСУ.

Структура транспортування експорту за товарами, %

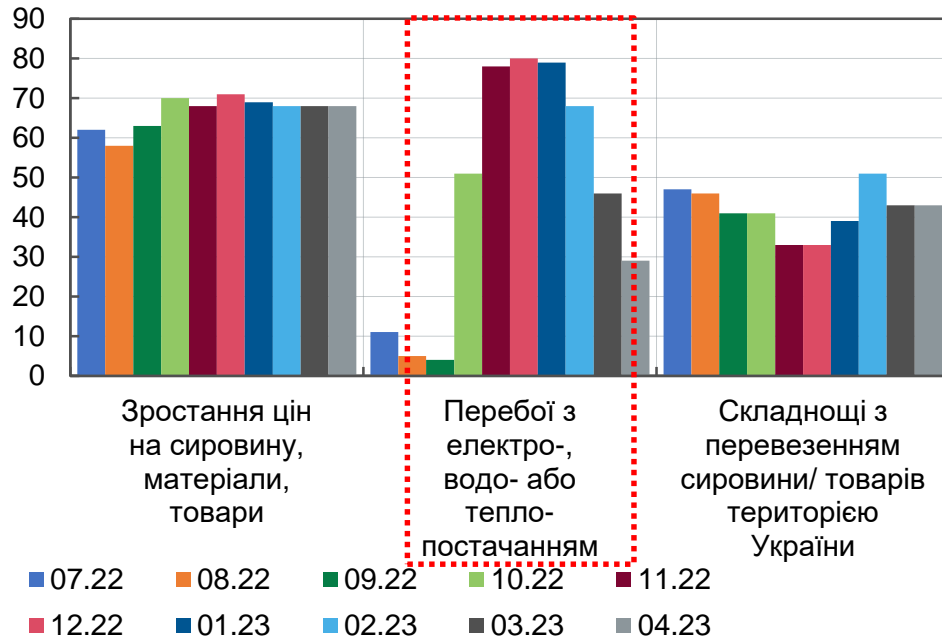

Джерело: ДМСУ, розрахунки НБУ.

- Перед початком повномасштабного вторгнення значна частина українського експорту постачалася через морські порти. Блокування Чорноморських портів спричинило різке падіння експорту товарів на початку повномасштабної війни
- За суттєвої підтримки міжнародних партнерів розпочалася активна розбудова альтернативних шляхів. Це підтримує експорт, але він залишається суттєво нижчим, ніж до повномасштабного вторгнення
- Вагомими чинниками, що стримує нарощення експорту альтернативними, зокрема морськими шляхами, є "портовий тероризм" ворога

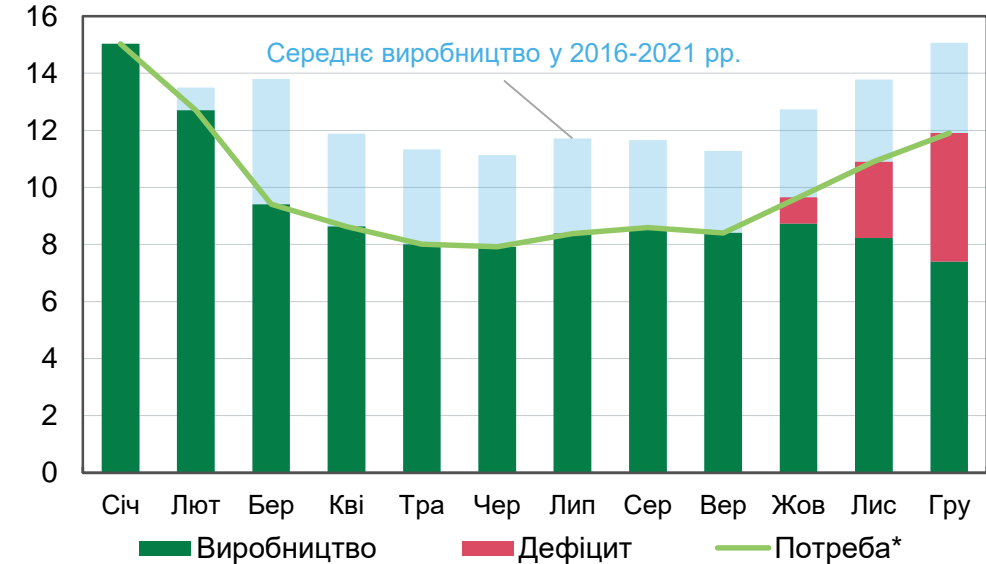
Наприкінці 2022 року однією з основних проблем бізнесу стали перебої з постачанням е/е, водопостачанням та зв'язком

Найважливіші проблеми для опитаного бізнесу, % відповідей

Джерело: ІЕД.

Виробництво та потреба споживання е/е у 2022 році*, ТВт годин

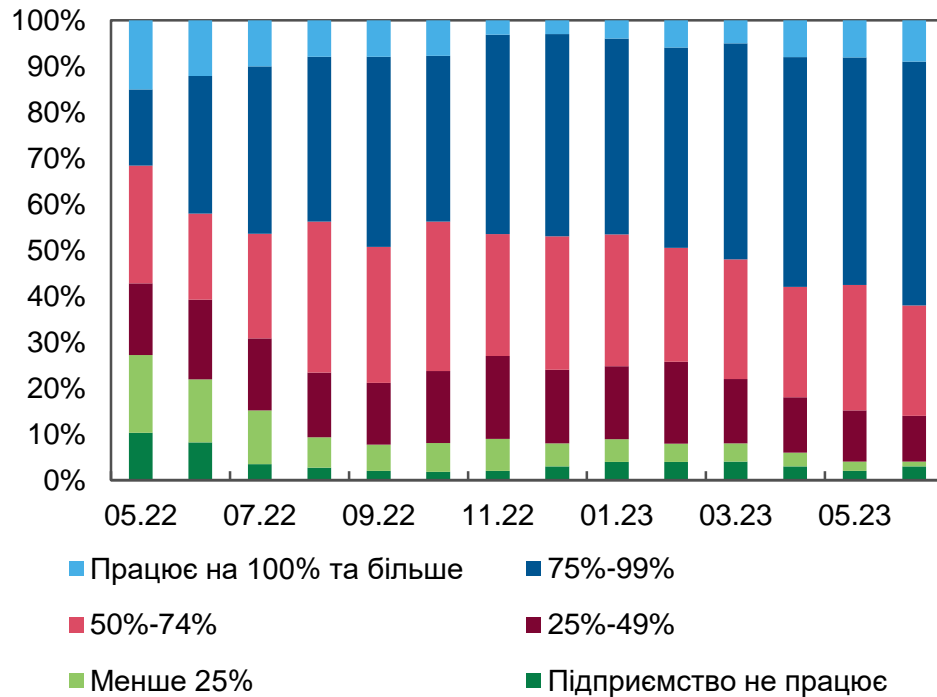

* Потреба, грудень – оцінки НБУ.
Джерело: Укренерго, розрахунки НБУ.

- Масовані та цілеспрямовані атаки РФ на енергетичну інфраструктуру України наприкінці восени 2022 року спричинили формування значного дефіциту електроенергії в системі
- За нашими оцінками дефіцит е/е становив близько 25% у середньому в IV кв. 2022 року. Такий обсяг дефіциту підтверджувався опитуваннями підприємств, які проводить НБУ
- За оцінками НБУ дефіцит е/е мав від'ємний внесок у зміну реального ВВП у IV кв. 2022 року в обсязі близько 4 в.п.

Утім, падіння у 2022 році було меншим, ніж очікувалося на початку вторгнення, завдяки високій адаптивності бізнесу та домогосподарств до воєнних умов...

Рівень завантаження потужностей порівняно до 24.02.2022, % відповідей

Джерело: ІЕД.

Прогнози зміни реального ВВП на 2022 рік, %

	НБУ	КМУ**	СБ	МВФ	Фінансові аналітики* (середнє)	FocusEconomics (консенсус)
квітень 2022 р.			-45.1	-35.0		-29.5
травень					-33.7	-36.5
липень	-33.4				-33.8	-36.3
серпень		-33.4				
вересень					-33.9	-34.6
жовтень	-31.5	-32.0		-35.0	-32.3	-34.3
грудень				-33.0	-33.6	
січень 2023 р.	-30.3					
факт					-29.1	

* опитування НБУ; ** прогнози Мінекономіки станом на 31.08.2022, наданий до пояснювальної записки до законопроекту про Державний бюджет на 2023 рік, та станом на 29.10.2022, наданий до пояснювальної записки до законопроекту про Державний бюджет на 2023 рік у другому читанні.

- Згідно з опитуваннями підприємств НБУ на початку вторгнення повністю зупинили роботу майже третина підприємств, наприкінці травня 2022 року таких було лише 14%. Вже у травні 36% респондентів повністю адаптувалися до воєнних умов

...а також успіхам ЗСУ, завдяки яким частка територій з активними бойовими діями та під окупацією суттєво зменшилася, ...

Березень 2022

Джерело: Інститут вивчення війни (ISW).

- У березні активними бойовими діями було охоплено десять областей та місто Київ, які у 2021 році виробляли близько 55% ВВП
- Наприкінці 2022 року окупованими залишалися регіони, які раніше виробляли 10–13% ВВП

Липень 2022

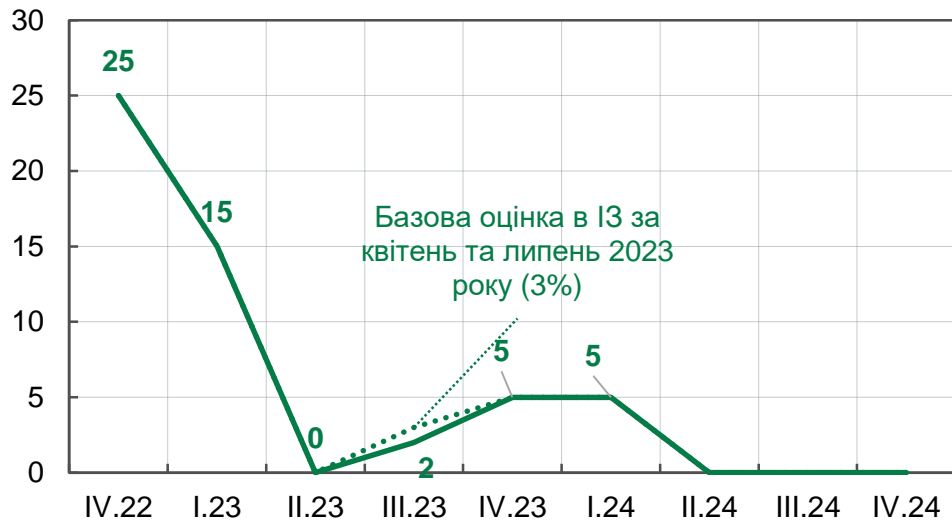

Грудень 2022

... мужності енергетиків та стійкості бізнесу і населення до відключень е/е...

Оцінка та припущення НБУ щодо дефіциту потужностей е/е, %

Джерело: оцінки НБУ.

Зміна обсягу випуску продукції/надання послуг у зв'язку із відключеннями е/е, % відповідей

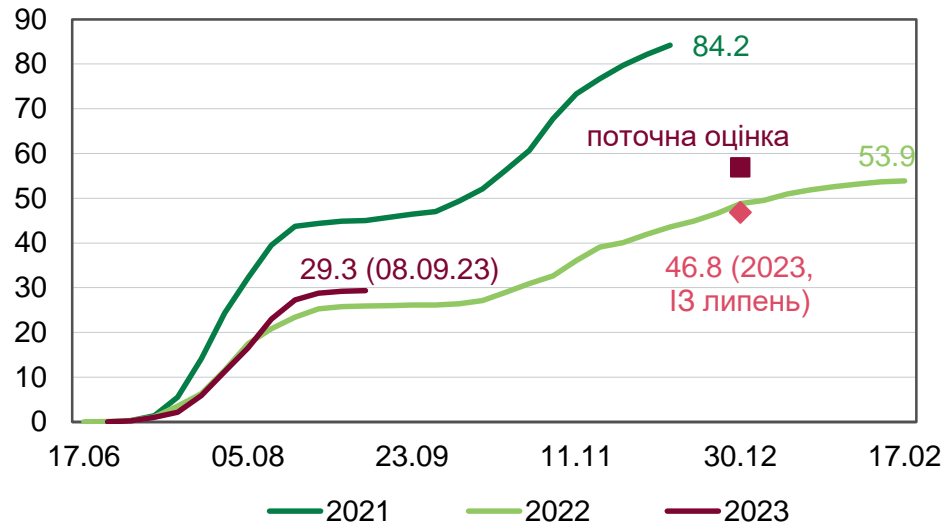

Джерело: НБУ.

- Швидше за наші очікування відбулася й адаптація бізнесу та населення до перебоїв енергопостачання завдяки закупівлі засобів автономного енергоживлення, переходу на нічні зміни тощо
- Ситуація в енергетиці також поліпшилася швидше, ніж очіувалося, завдяки теплій погоді та швидким ремонтам (дефіцит і I кв. 2023 року виявився майже удвічі меншим, ніж припускалося базовим сценарієм прогнозу НБУ, оприлюдненого в ІЗ за січень 2023 року)
- Поточні оцінки та припущення щодо дефіциту е/е у другому півріччі 2023 року та на початку 2024 року пов'язані з плановими АЕС і ТЕС улітку, збільшенням споживання в холодну пору року в умовах значних пошкоджень енергетичної системи та зниження маневреності унаслідок руйнування Каховської ГЕС (попри значні гуманітарні наслідки останній чинник не мав значного впливу на енергопотужність системи)

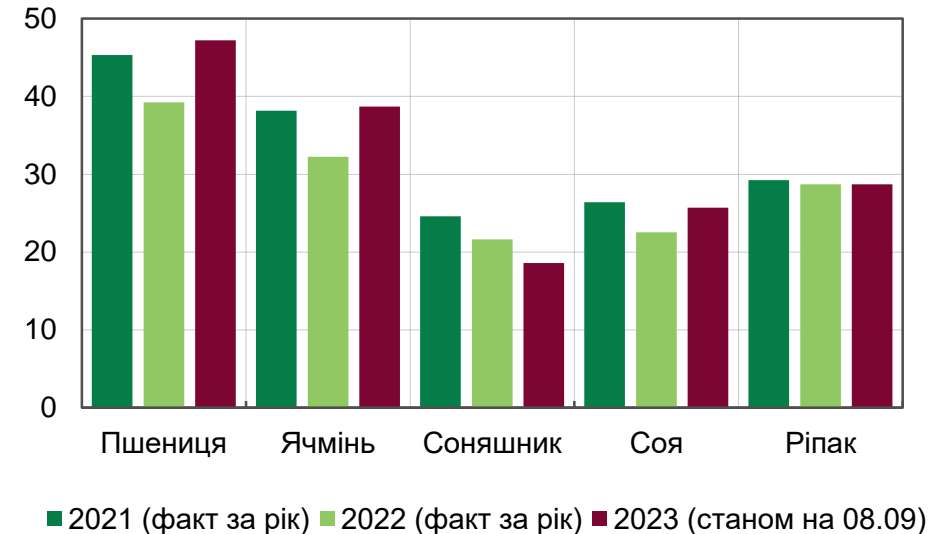
... аграріїв, ...

Обсяги врожаю зернових та зернобобових, млн тон, кумулятивно

Джерело: МінАПК.

Урожайність основних с/г культур, ц/га

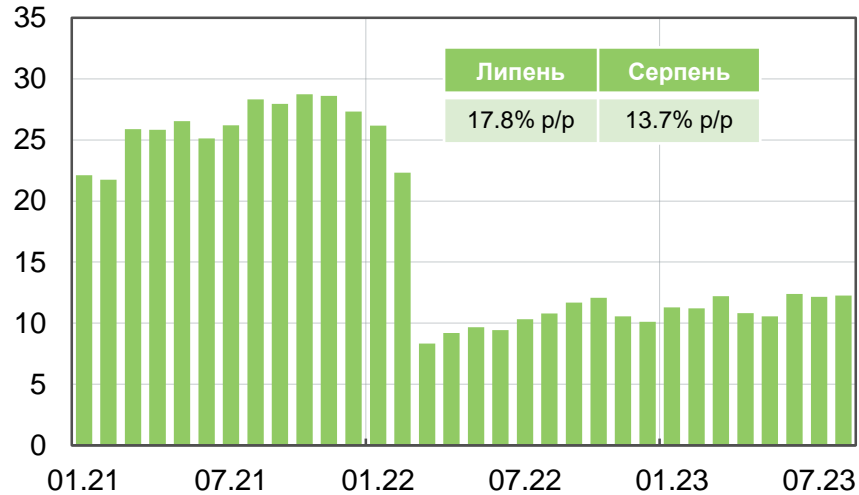

Джерело: МінАПК.

- Окупація територій, активні бойові дії, логістичні складнощі та висока невизначеність зумовили різке падіння врожаїв. Зокрема, врожай зернових у 2022 році виявився на 40% меншим порівняно з рекордним 2021 роком
- Попри збереження впливу цих чинників і у 2023 році, аграрії у 2023 році засіяли зерновими та олійними практично такі ж площі, як і площі зібраних врожаїв у 2022 році
- Завдяки сприятливій погоді врожай зернових та олійних у 2023 році вірогідно перевищить очікування та торішні показники (врожайність ранніх культур вже перевищила не лише минулий, а й рекордний 2021 рік)

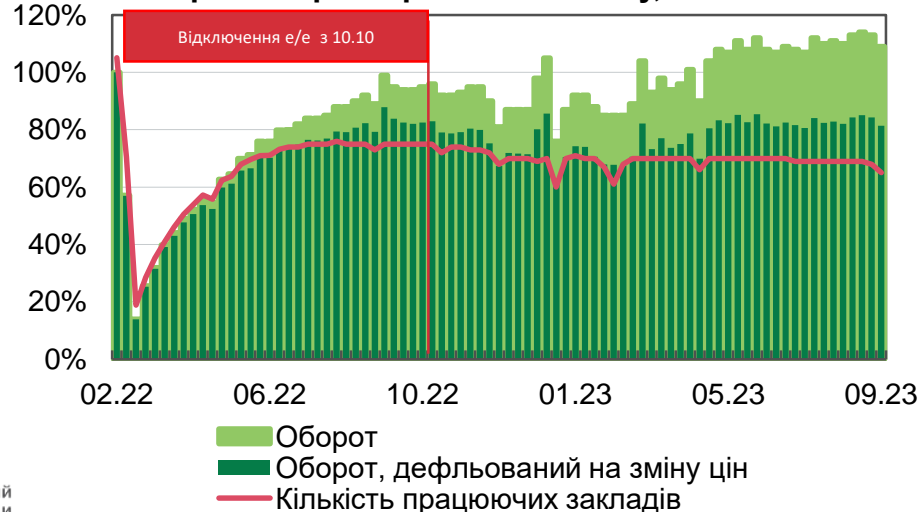
... транспортників та інших бізнесів

Вантажні перевезення залізницею, млн. т

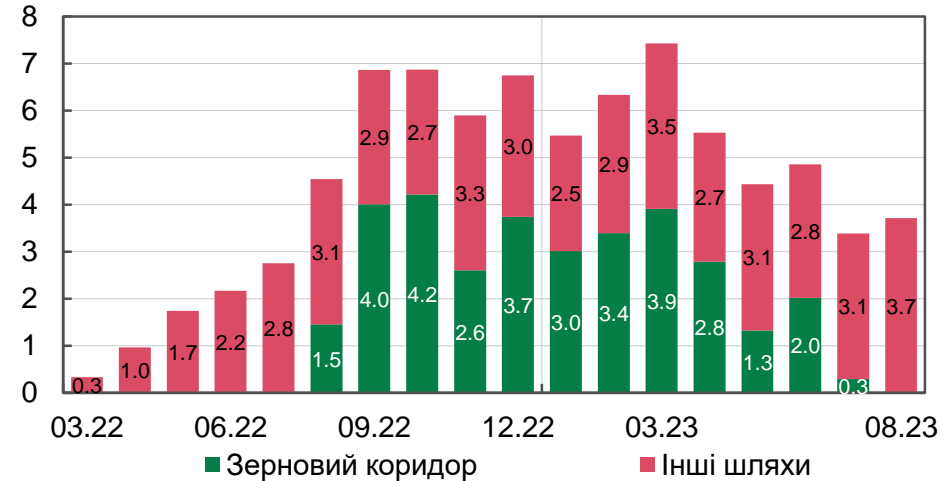
Джерело: ДССУ, Rail.insider, УЗ.

Показники роботи ресторанного бізнесу, %

Джерело: ДССУ, Poster, розрахунки НБУ.

Експорт окремої продукції АПК*, млн т

* Зернові культури, насіння олійних, соняшникова та соєва олії, олійні шроти.

Джерело: Мінагро, Black Sea Grain Initiative JCC.

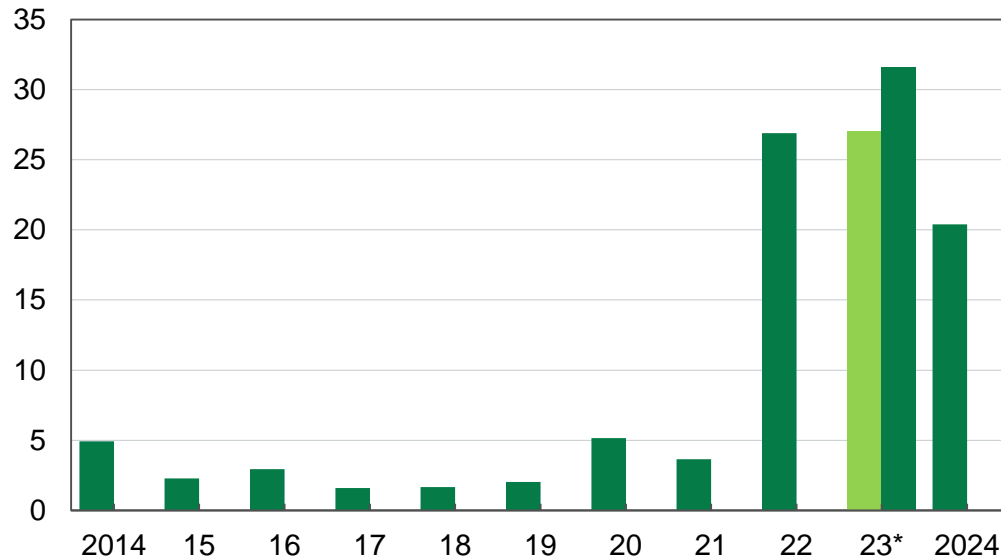
Нові реєстрації підприємств та ФОП, тис.

Джерело: opendatobot.ua.

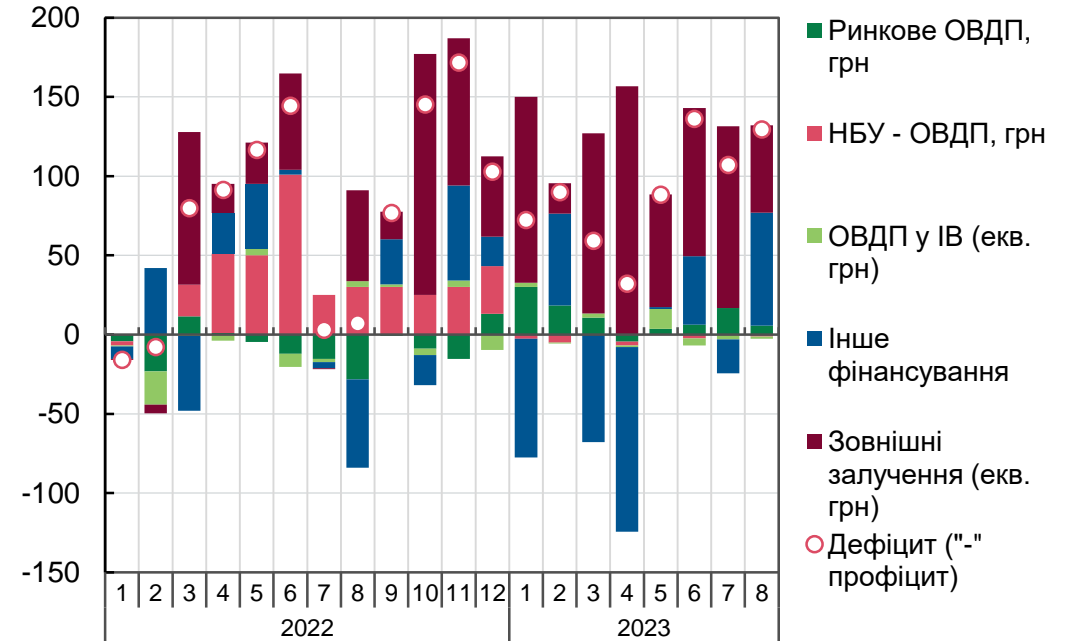
Вагому підтримку економіці надала ультра м'яка фіскальна політика, що стало можливим завдяки зовнішній фінансовій підтримці та тимчасово НБУ

Дефіцит державного бюджету, % ВВП

* Світло зелений показник – розрахунки згідно з чинним Законом про Державний бюджет на 2023, темно зелений – згідно з проектом змін до Закону. 2024 рік – на основі проекту Закону про Державний бюджет на 2024 рік. Джерело: ДКСУ, МФУ, розрахунки НБУ.

Фінансування* сальдо державного бюджету, млрд грн

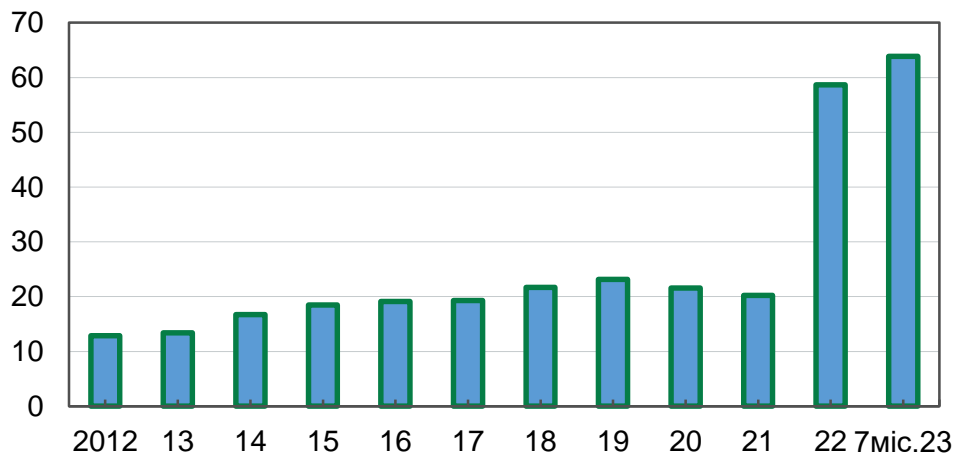

* Чисті залучення. Інше фінансування – активні операції (зокрема включає зміну обсягів бюджетних коштів) та приватизація. Джерело: ДКСУ, МФУ, розрахунки НБУ.

- Стрімке розширення дефіциту державного бюджету у 2022 році стало наслідком сукупного вплив падіння економічної активності, запровадження тимчасових податкових пільг, значних потреб сектору оборони та безпеки та збільшення соціальної підтримки
- Дефіцит покривається переважно міжнародною допомогою. У 2022 році тимчасову підтримку надавав НБУ шляхом викупу ОВДП, обсяг якої було обмежено 400 млрд грн, а у 2023 році – її припинено задля уникнення ризиків макрофінансовій стабільності
- У 2023 році посилилася роль внутрішніх запозичень, зокрема завдяки заходам НБУ

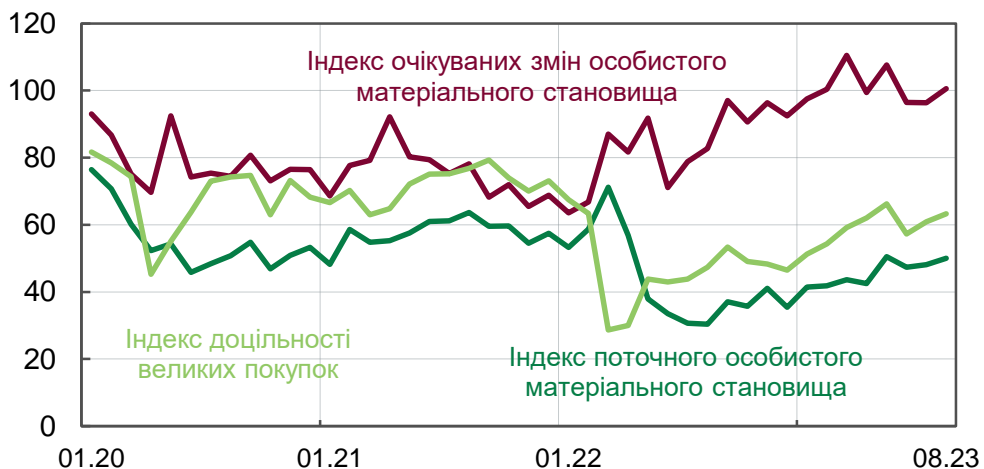
Бюджетне фінансування та оборонні замовлення підтримують будівництво і промисловість, а також споживчий попит

Витрати на оборону та безпеку*, % від загальних витрат державного бюджету

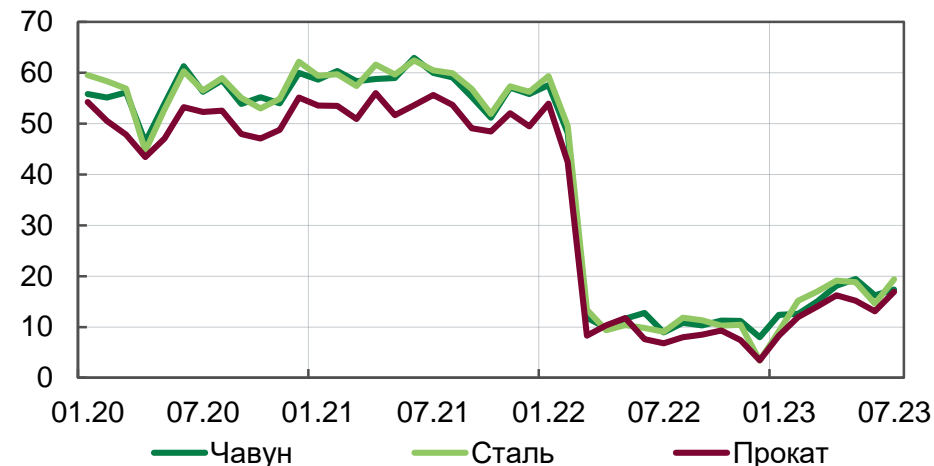
* Вкл. витрати на судову владу. Джерело: ДКСУ, МФУ, розрахунки НБУ.

Компоненти індексу споживчих настроїв, п.

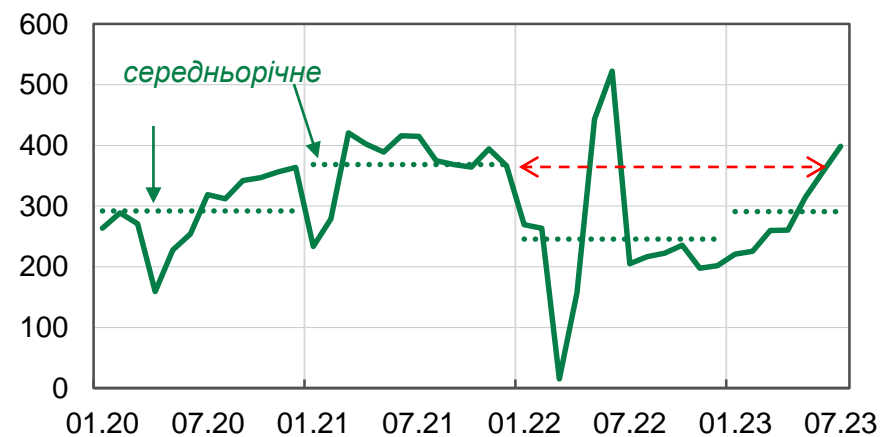
З березня 2023 року метод опитування змінено з віч-на-віч на телефонні інтерв'ю. Джерело: Info Sapiens.

Середньодобове виробництво сталі, чавуну, прокату, тис. т

Джерело: Укрметалургпром.

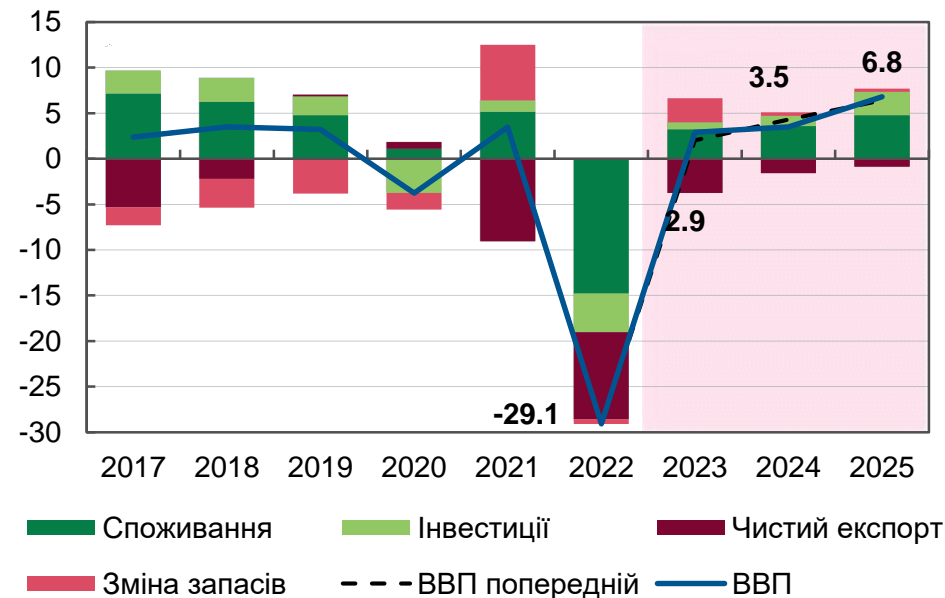
Імпорт легкових автомобілів, млн дол.

Джерело: НБУ.

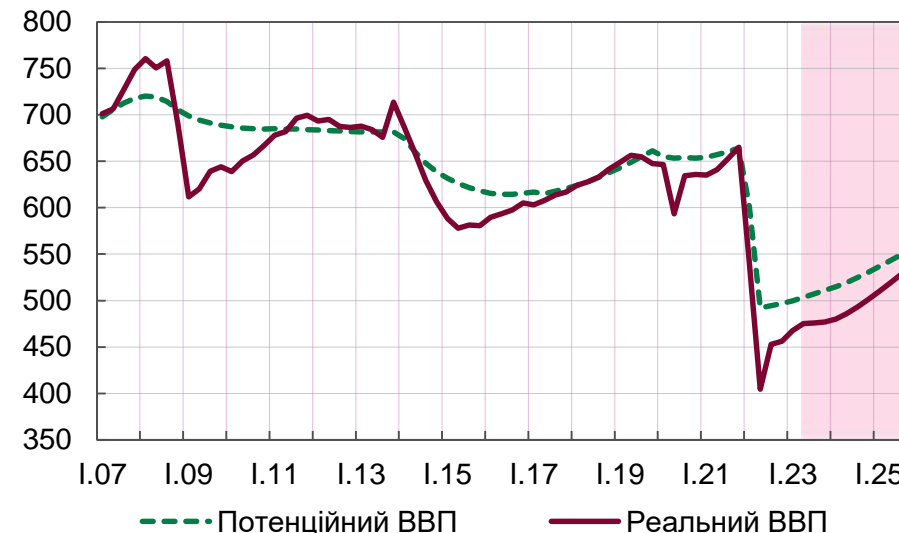
Зростання ВВП прискориться на тлі зниження безпекових ризиків, відкриття портів та м'якої фіскальної політики

Реальний ВВП, внески компонентів, в.п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ (прогноз ІЗ липень 2023 року).

Реальний та потенційний ВВП, с/с, у постійних цінах 2016 року

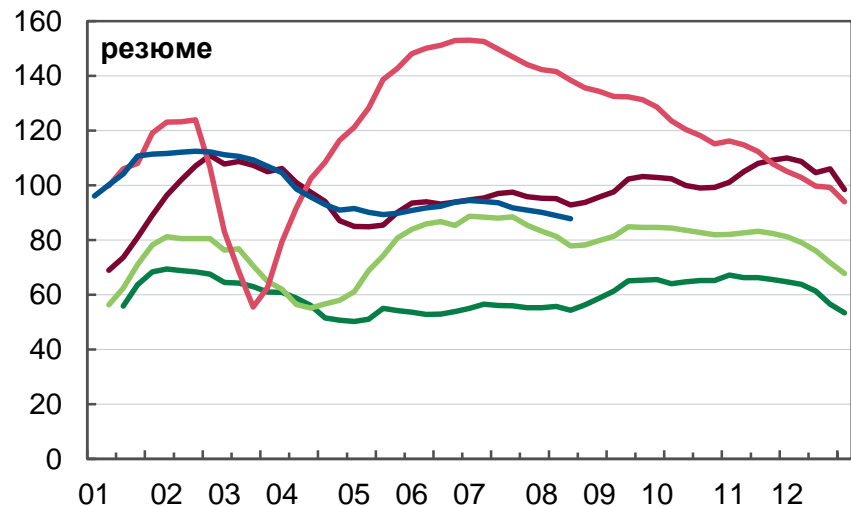
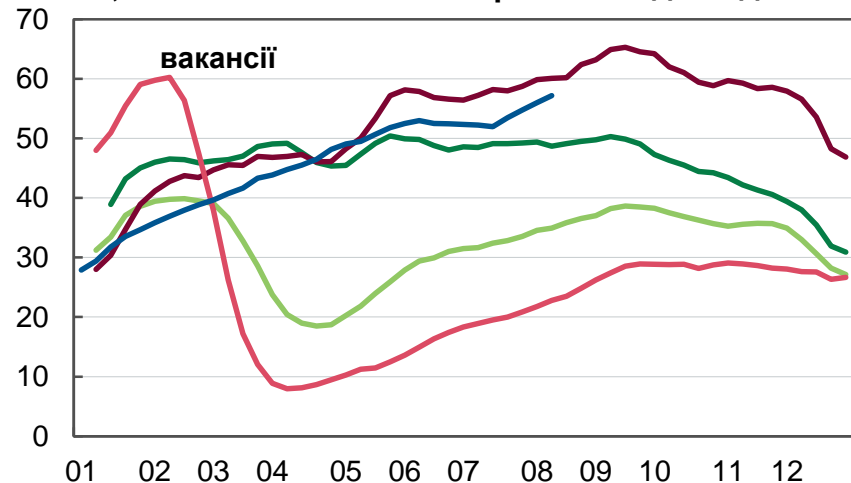

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

- **Економіка демонструє стійкість до викликів війни. Цього року вона зросте, а її темпи вірогідно перевищуватимуть прогнозовані у липні 2.9% завдяки вищим врожаям та більшим бюджетним видаткам**
- **У 2024 році зростання стримуватимуть все ще високі безпекові ризики. Утім, з огляду на стійкість бізнесу та енергетичної системи, завдяки отриманому імпульсу цього року, а також збереженню м'якої фіскальної політики, зростання вірогідно дещо прискориться у 2024 році та у 2025 році – завдяки зниженню безпекових ризиків і відкриттю портів**
- **Попри це економіка ще тривалий час перебуватиме нижче свого потенційного рівня**

Проте економіка стикається зі значними викликами. Один з них – складна ситуація на ринку праці. Попри поступове відновлення попиту на робочу силу...

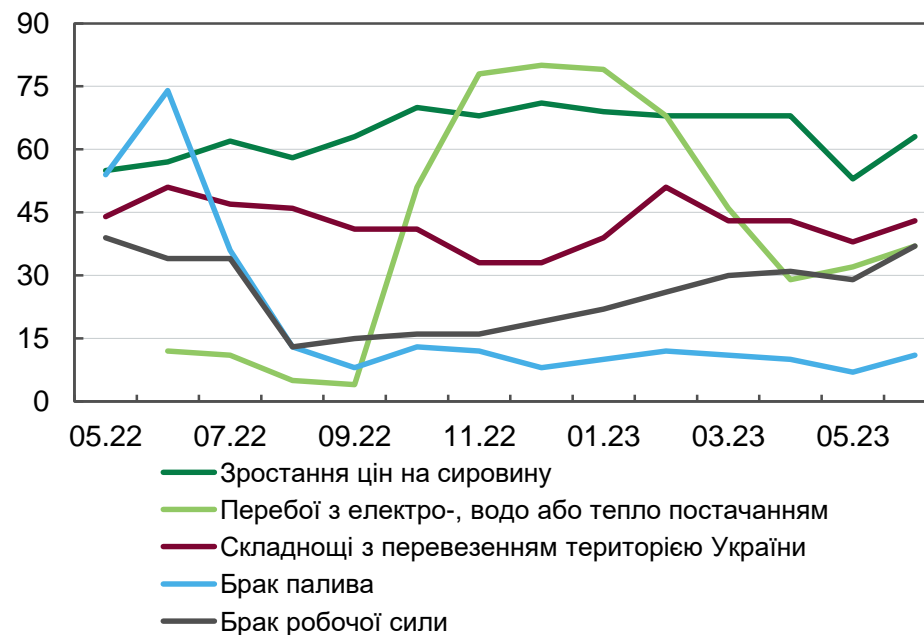
Попит та пропозиція робочої сили, чотиритижнева плинна, тис. нових вакансій та резюме відповідно

— 2019 — 2020 — 2021 — 2022 — 2023

Джерело: work.ua, розрахунки НБУ.

Динаміка основних проблем бізнесу, % відповідей

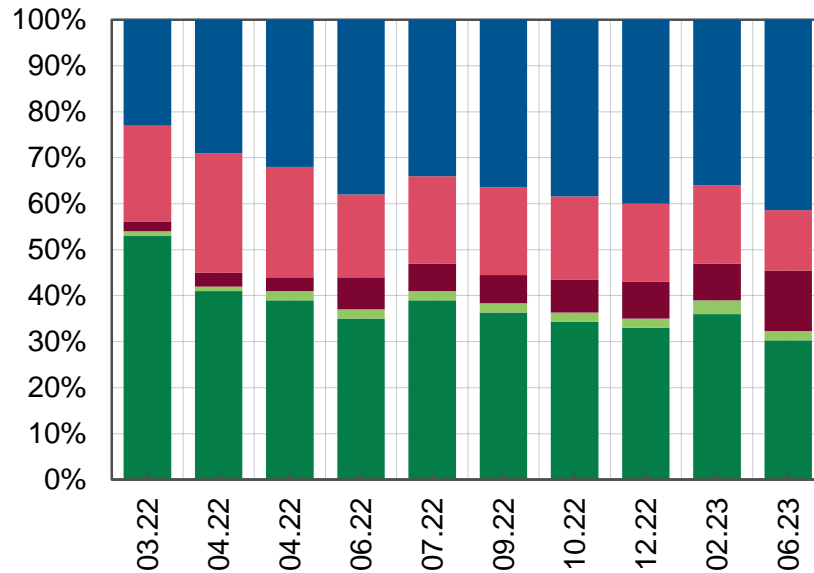

Джерело: ІЕД.

- Пожвавлення економічної активності сприяло відновленню й попиту на робочу силу. Про це свідчило зростання кількості вакансій на сайтах пошуку роботи, особливо з початку 2023 року
- Водночас кількість резюме дещо знизилася, що могло відображати як відновлення зайнятості українців, так і стиснення пропозиції робочої сили, зокрема через міграцію та мобілізацію
- Крім того, опитування свідчили про подальше посилення диспропорцій на ринку праці – 38% респондентів, [опитаних ІЕД у липні](#) 2023 року зазначили нестачу кваліфікованих працівників (у квітні їх було 31%)

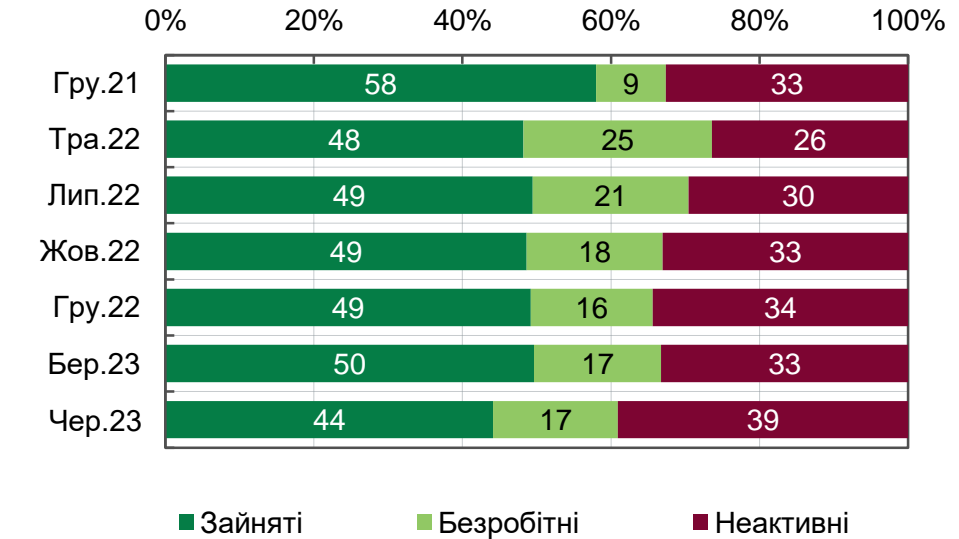
...рівень безробіття за різноманітними оцінками залишається високим

Поточний статус тих, хто мав роботу до 24.02.2022, % відповідей

Джерело: Рейтинг.

Оцінка окремих показників ринку праці у 2022-2023 роках

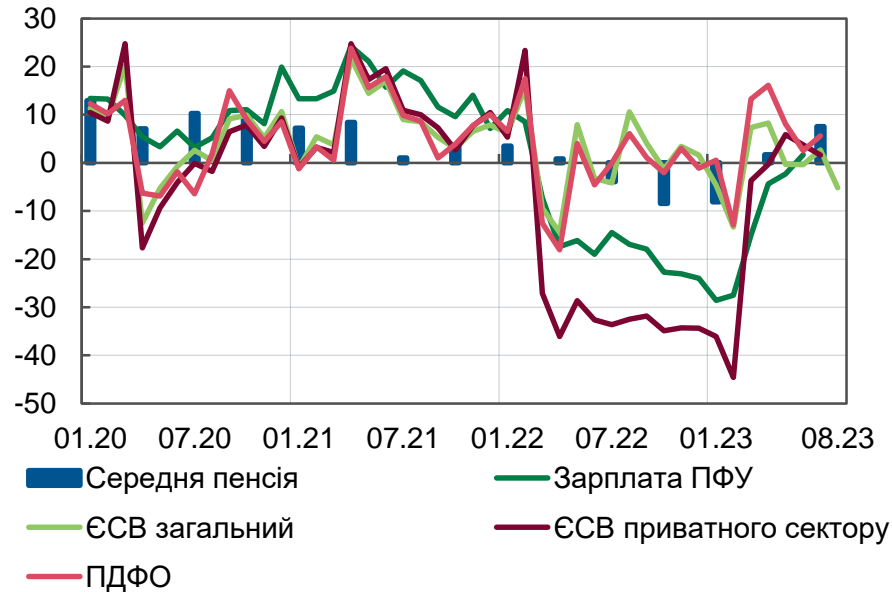

Джерело: оцінки НБУ на основі опитувань InfoSapiens (очікується публікація дослідження).

- З початку повномасштабного вторгнення росії більшість офіційної статистики щодо ринку праці стала недоступною
- З метою оперативної оцінки стану ринку праці та доходів домогосподарств НБУ використовує альтернативні джерела інформації, передусім різноманітні опитування
- **Оцінки на їх основі свідчать про поступове поліпшення ситуації із зайнятістю після першого шоку повномасштабного вторгнення. Проте з кінця 2022 року оцінки рівня безробіття практично не демонструють позитивної динаміки**

Також значна частина бізнесів не готова підвищувати зарплату, а ті, які підвищили, зaledве покривали інфляцію

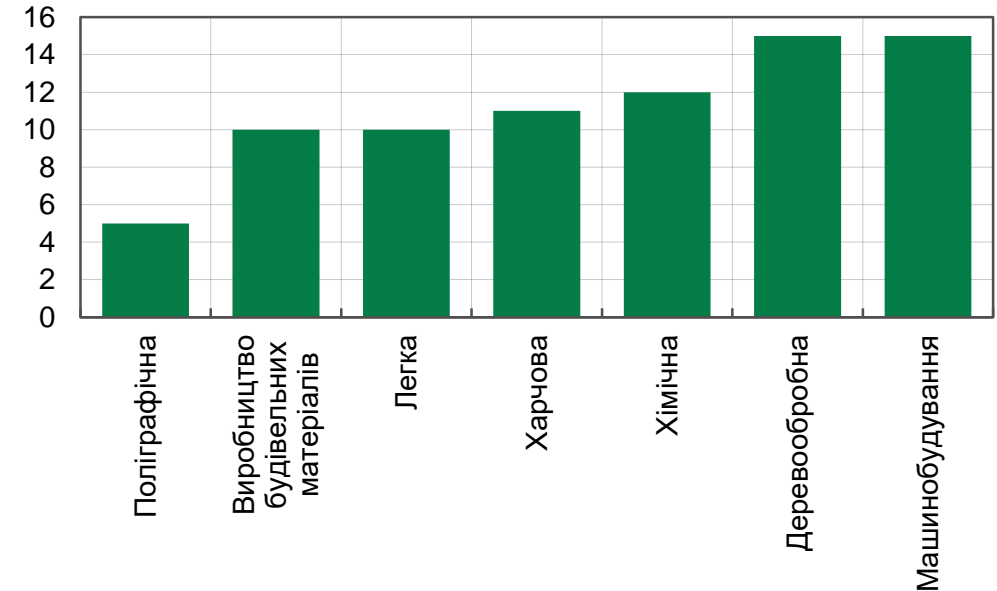
Непрямі показники для оцінки доходів населення в реальному вимірі*, % р/р

* Дефльовано на ІСЦ.

Джерело: ПФУ, ДССУ, ДКСУ, розрахунки НБУ.

Середній показник зростання з/п у номінальному вимірі за галуззю промисловості з початку 2023 року серед підприємств, на яких було підвищено з/п, %

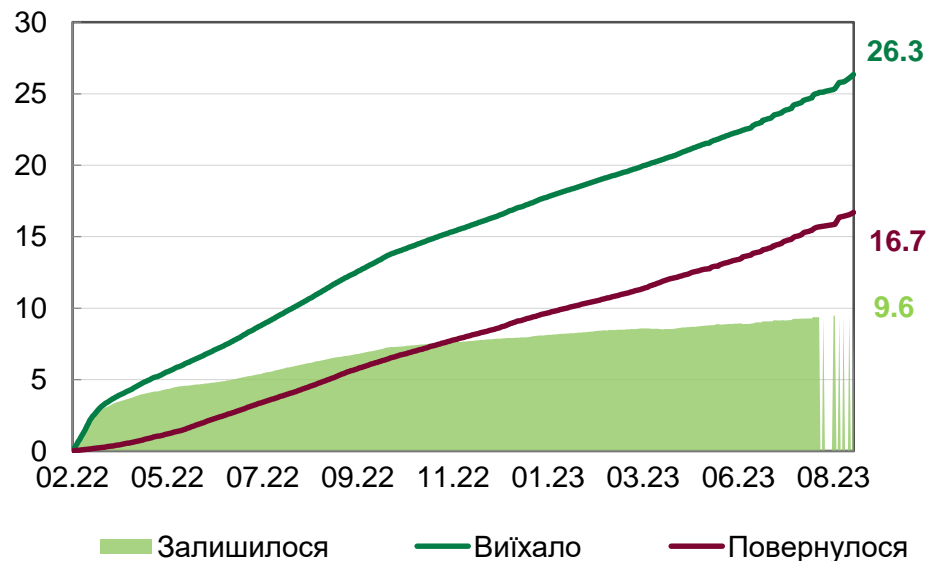

Джерело: ІЕД.

- Хоча виплати з бюджету підтримуються фінансовий стан домогосподарств, ситуація з доходами від оплати праці в приватному секторі залишалася складною
- Згідно з [опитуванням ІЕД](#), у I півріччі 2023 року більшість підприємств (59%) не змінювали зарплату. Ті, хто підвищив зарплату (34% опитаних), в середньому збільшили її на 12% з початку року в номінальному вимірі. Більше того, лише 14% опитаних підприємств планують підвищувати зарплату до кінця 2023 року, 40% не планують підвищення, а 46% - не визначились

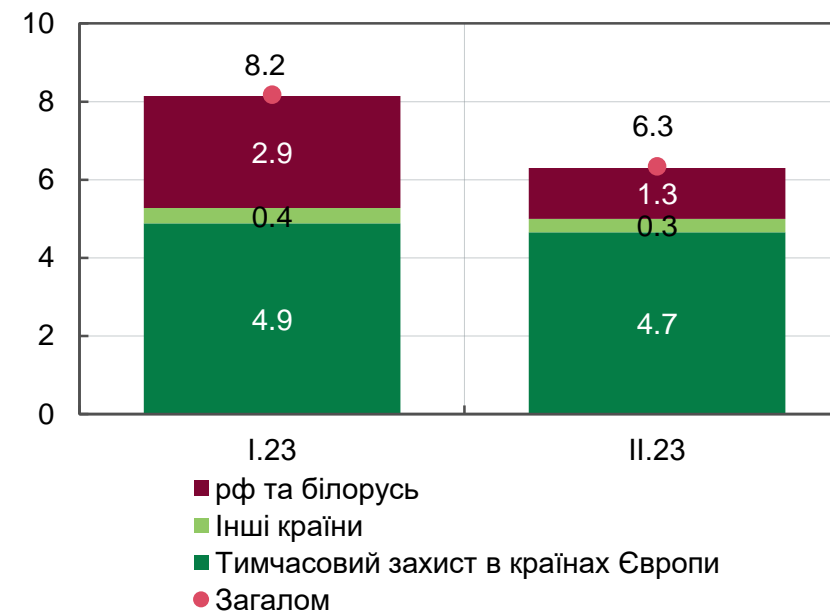
Війна призвела до безпрецедентної гуманітарної кризи, яка матиме довгострокові наслідки для ринку праці

Кількість громадян, що перетнули кордон, млн осіб

Джерело: [UNHCR](#).

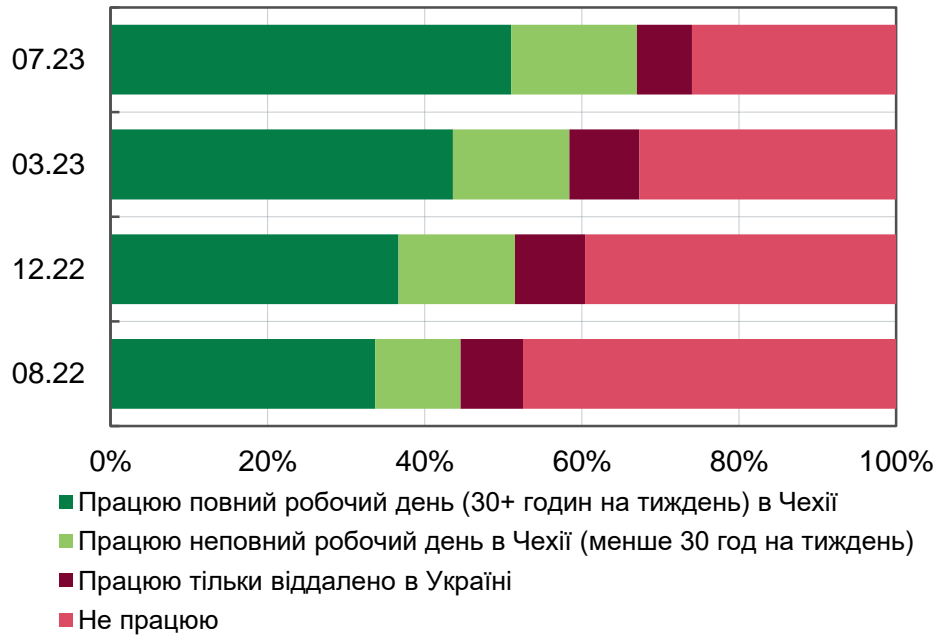
Оцінки кількості українських мігрантів за кордоном, млн осіб

- Повномасштабне вторгнення росії призвело до стрімкого збільшення кількості українців, які рятувалися від війни за кордоном. Полегшені вимоги до перетину кордону, запровадження ЄС режиму тимчасового захисту, соціальні виплати від урядів країн-реципієнтів також стимулювали міграцію, найбільше виїздів було у березні 2022 року. Узимку 2022/2023 років побільшало виїздів через перебої з е/е, а влітку 2023 року – після підриву Каховської ГЕС
- Упродовж 2022 року ООН оцінювала кількість мігрантів як різницю виїздів та повернень. У червні 2023 року ООН змінила підхід до оцінки кількості українських мігрантів та базує її на кількості мігрантів, які мають статус тимчасового захисту або подібний на дату відповідно до звітності країн-реципієнтів. Як наслідок, кількість мігрантів суттєво знизилася (з 8.2 млн до 6.3 млн), передусім за рахунок їх зменшення в рф та білорусі
- У III кварталі 2023 року кількість мігрантів за межами України незначно скоротилася (до 6.2 млн)

Адаптація мігрантів в країнах перебування зростає, тож ризики неповернення значної частини мігрантів посилюються

Зайнятість економічно активних біженців, %
відповідей

Джерело: PAQ Research (Чехія).

Чи змінились плани біженців щодо повернення в Україну між листопадом 2022 і травнем 2023, % відповідей

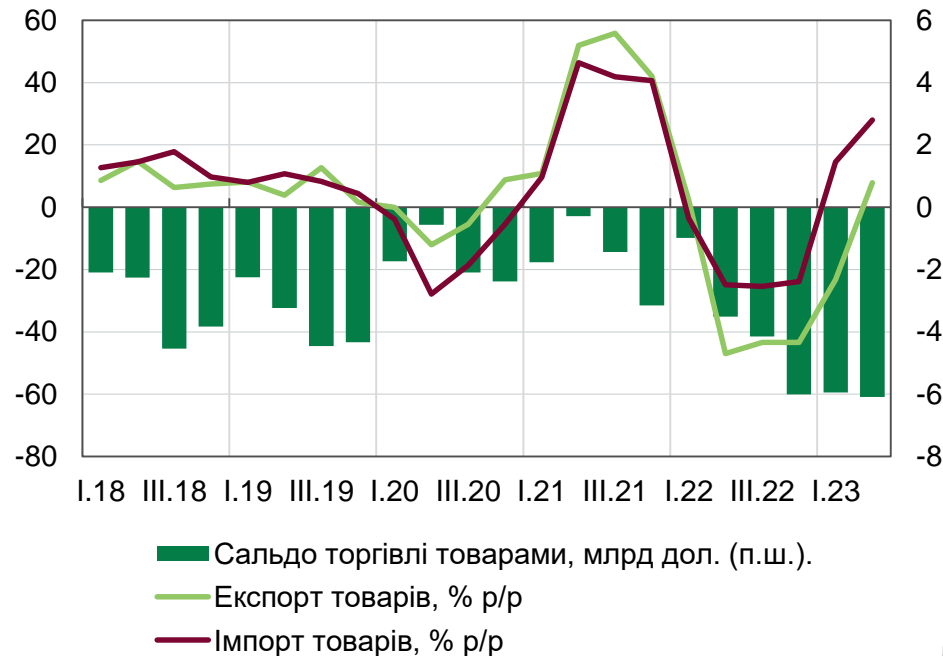

Джерело: ЦЕС.

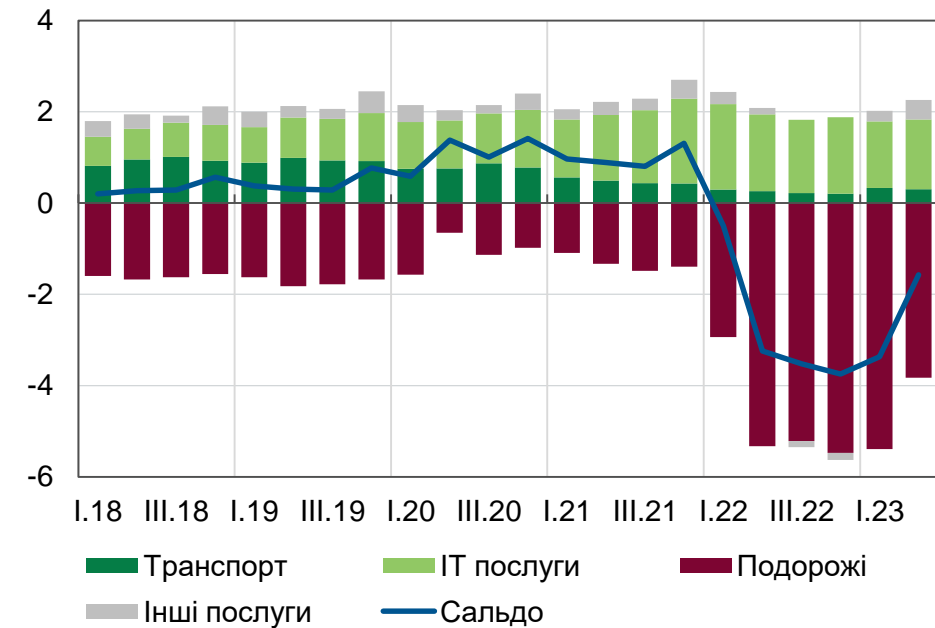
- Згідно з дослідженням PAQ Research (Чехія), у червні 2023 року 67% економічно активних мігрантів мали роботу в Чехії. Водночас більшість мігрантів працюють на роботах значно нижче своєї кваліфікації. На плани повернутися впливатиме і наявність держпідтримки в країнах перебування мігрантів
- ЦЕС опублікував дослідження на основі опитувань українських мігрантів за кордоном у листопаді 2022 та квітні 2023 року. Більшість (63%) все ще планує повернутись, лише 14% прагнули б лишитись у країні-реципієнті. Проте частка тих, хто схильється до думки не повертатися до України або повернутися пізніше збільшується відчутніше, ніж тих, хто схильється до думки повернутися раніше

Із початком повномасштабного вторгнення дефіцит торгівлі товарами стрімко розширився. Значний дефіцит сформувався й у торгівлі послугами

Торгівля товарами

Сальдо торгівлі послугами

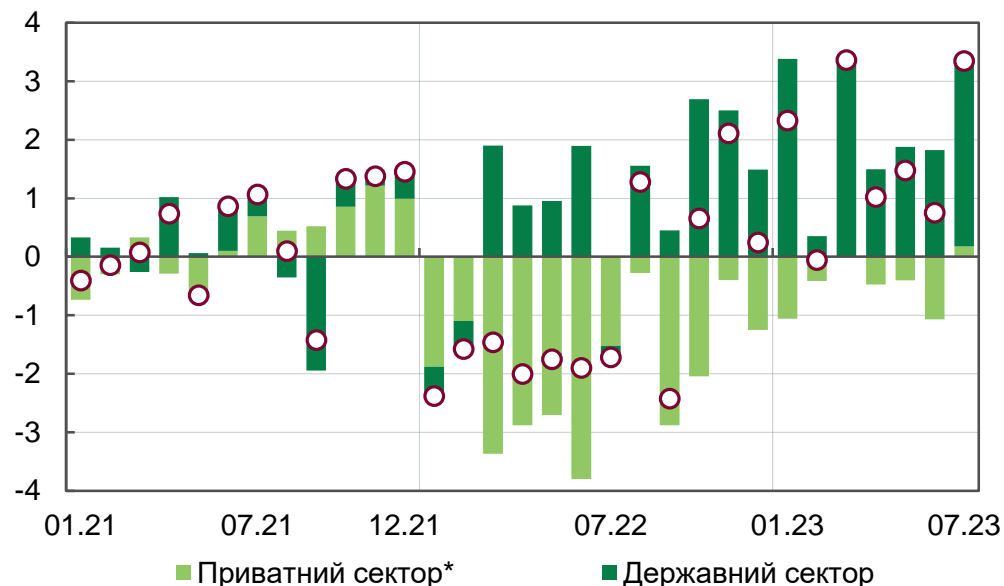

Джерело: НБУ.

- Розширення дефіциту торгівлі товарами стало прямим чи опосередкованим наслідком повномасштабної війни:
 - Під впливом обмеженої логістики, руйнування та пошкодження виробничих потужностей та інфраструктури значно знизився експорт товарів (на 35.2% за 2022 рік та 11.3% р/р у першому півріччі 2023 року). У 2023 році до негативних чинників додалися торговельні обмеження для української агропродукції з боку низки країн ЄС та посилення перешкод роботі "зернового коридору" з боку росії
 - Падіння ж імпорту у 2022 році (на 20.4%) було стриманішим через нижчу його залежність від морського транспорту, поступове відновлення внутрішнього попиту, подорожчання енергоносіїв, потреби оборонного сектору та в забезпеченні енергоавтономності
- На додачу значна кількість мігрантів за кордоном зумовила формування значного дефіциту торгівлі послугами

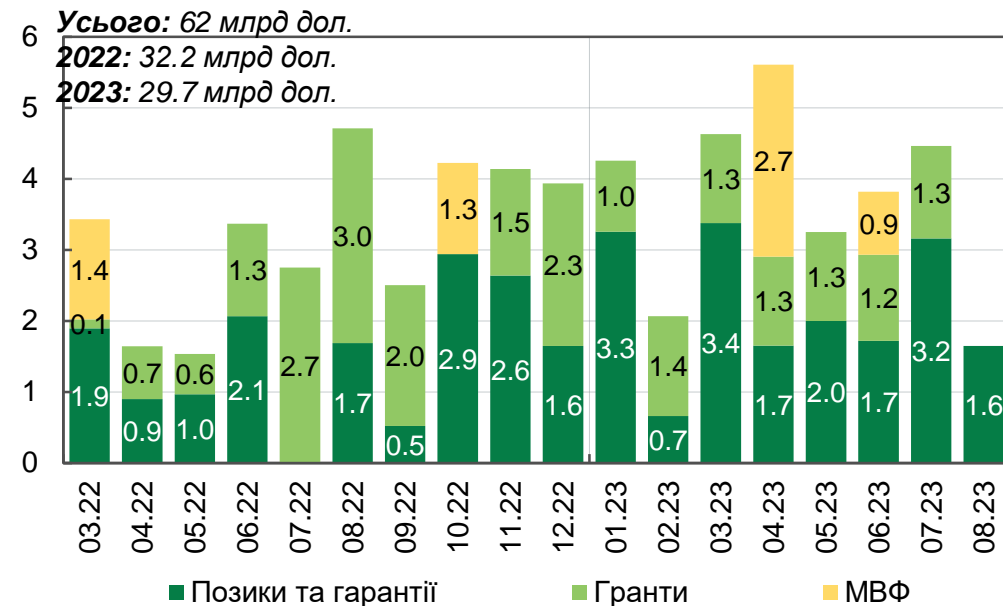
Надходження зовнішньої фінансової допомоги більш ніж компенсує відплив капіталу за приватним сектором та дефіцит торгівлі

Фінансовий рахунок: чисті зовнішні зобов'язання, млрд дол.

* Включно з помилками та упущеннями.
Джерело: НБУ.

Міжнародна фінансова допомога з початку повномасштабної війни, млрд дол.

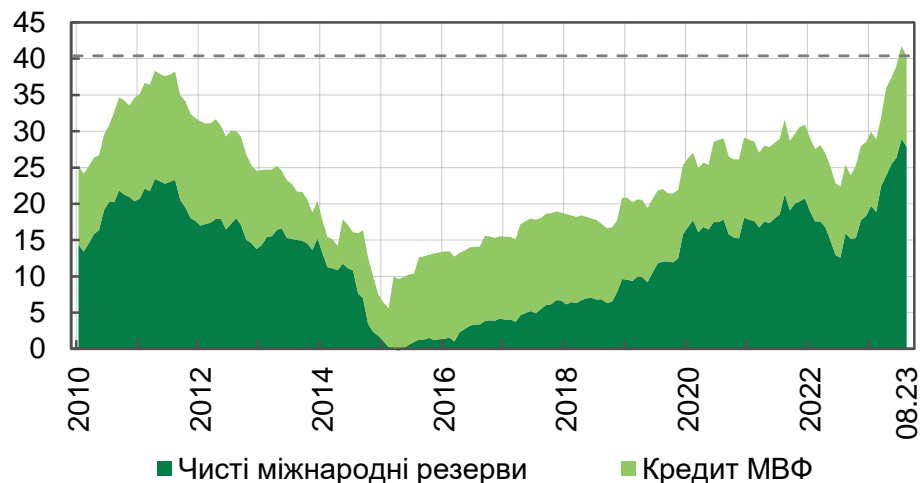

Джерело: дані з відкритих джерел, Мінфін, НБУ.

- Збільшення іноземної готівки поза банками, у тому числі через зняття готівки з карток за кордоном, було одним з основних чинників відпливу капіталу за фінансовим рахунком
- Звуження спреда між офіційним та готівковим курсами гривні та посилення ефективності заходів фінансового моніторингу та валютного нагляду сприяли значному скороченню зняття готівки з українських карток за кордоном з березня 2023 року
- Проте основним джерелом припливу валюти в країну залишаються значні обсяги міжнародної фінансової допомоги

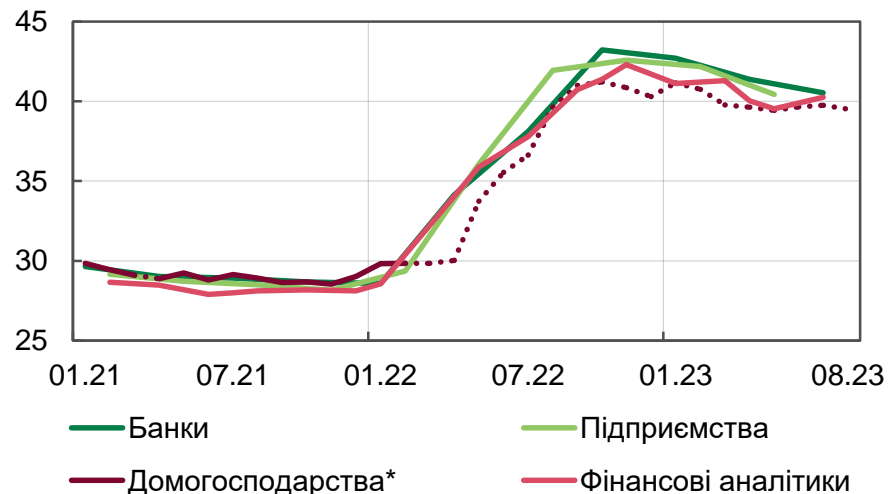
... що разом із заходами НБУ з підтримки привабливості гривневих активів підтримує резерви на рекордних рівнях

Міжнародні резерви, млрд дол.

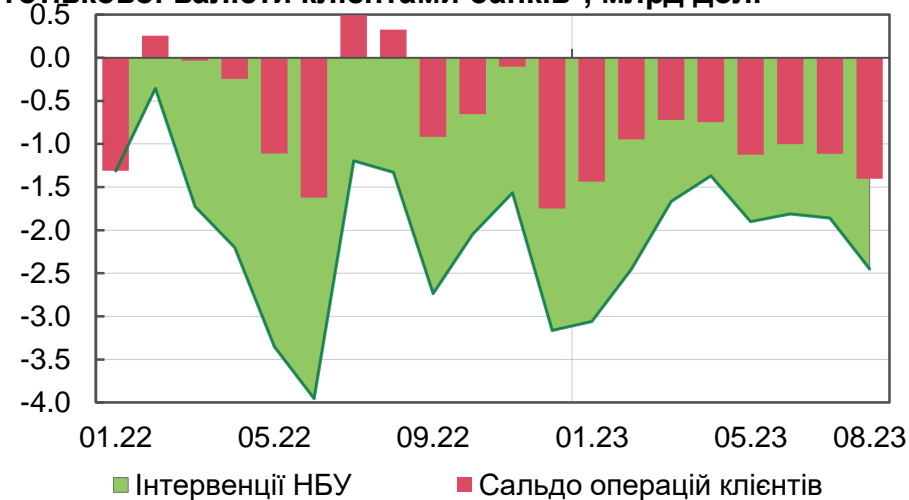
Джерело: НБУ.

Курсові очікування на наступні 12 місяців, %

* Пунктирні лінії – зміна методу опитування з віч-на-віч на телефонні інтерв'ю. Джерело: НБУ, Info Sapiens.

Сальдо операцій із купівлі/продажу безготівкової та готівкової валюти клієнтами банків*, млрд дол.

* Сальдо операцій з іноземною валютою клієнтами банків на умовах "тод", "том", "спот". Джерело: НБУ.

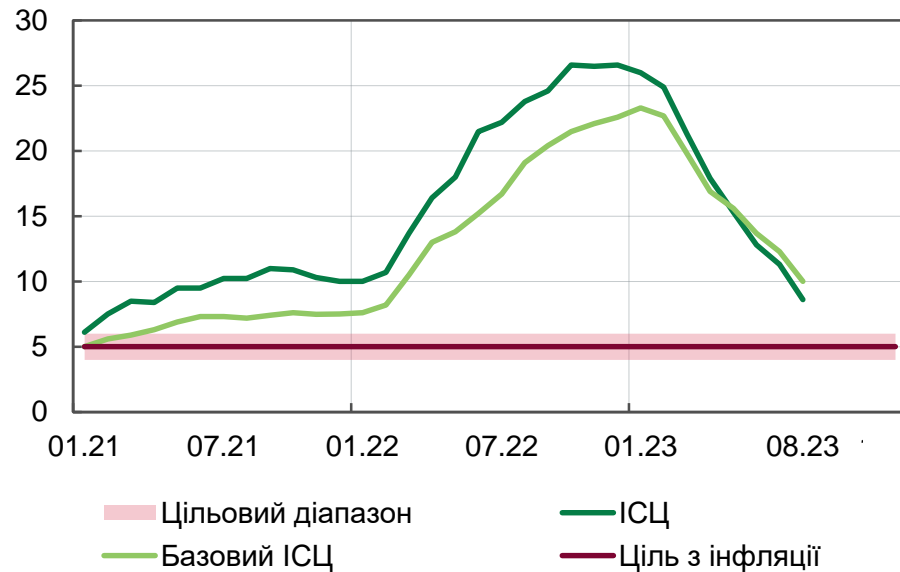
Курси гривні до долара США

Джерело: НБУ, відкриті джерела.

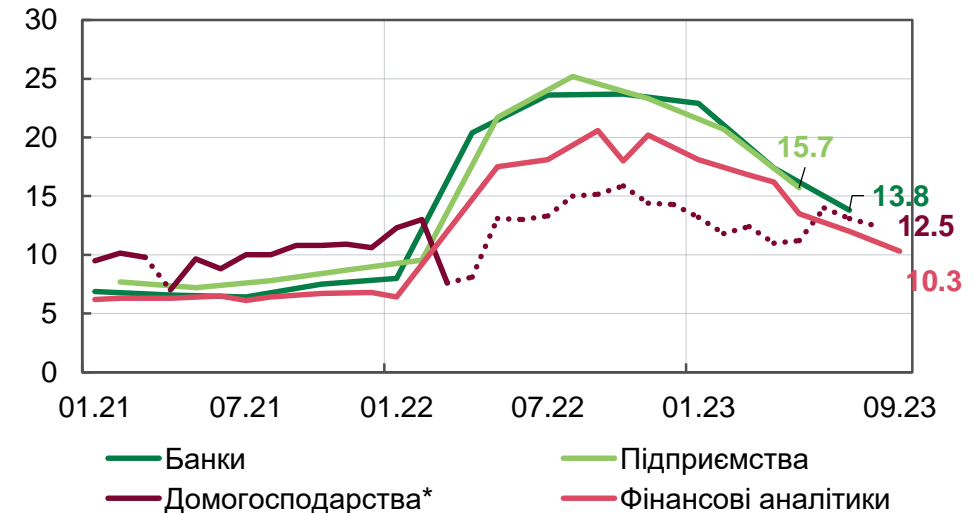
Заходи НБУ з підтримки привабливості гривневих активів сприяли зниженню інфляції, а кращі, ніж очікувалося врожаї – пришвидшили цей процес

Інфляція та інфляційна ціль, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Інфляційні очікування на наступні 12 місяців, %

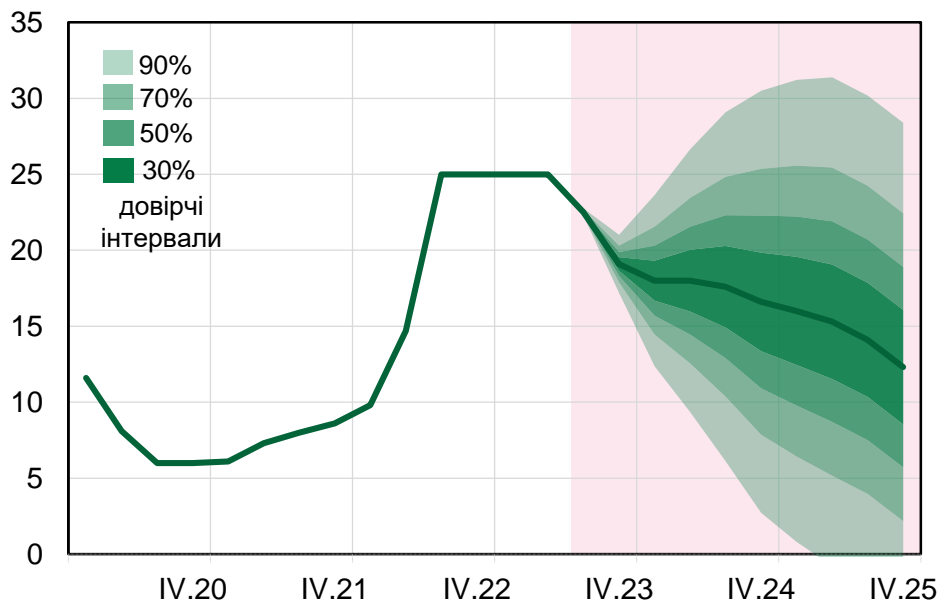

* Пунктирні лінії – зміна методу опитування на телефонне.
Джерело: НБУ, GfK Ukraine, Info Sapiens.

- Швидше сповільнення інфляції (до 8.6% р/р у серпні) зумовлювалося більшою пропозицією продуктів харчування, зокрема овочів та фруктів, а також подальшим поліпшенням інфляційних очікувань, у тому числі з огляду на сприятливу ситуацію на готівковому валютному ринку
- Фундаментальний інфляційний тиск також послаблювався. Базова інфляція сповільнилася до 10% р/р у серпні, що практично відповідало прогнозу. Цьому сприяли поліпшення очікувань в умовах збереження курсової стійкості та зменшення тиску з боку витрат бізнесу, зокрема на продовольчу сировину

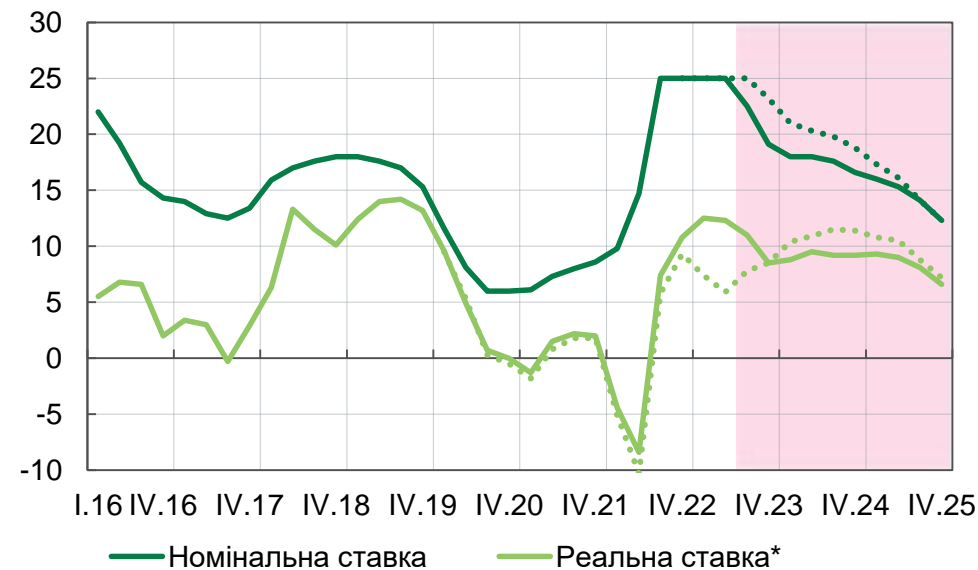
Сприятливі цінові тенденції сформували передумови для швидшого початку циклу зниження облікової ставки

Прогноз облікової ставки, %*

* в середньому за квартал.

Облікова ставка, в середньому за період, %

* Дефльована на модельні очікування (КПМ).

- Ураховуючи поліпшення інфляційних очікувань та очікуване подальше сповільнення інфляції, **привабливість гривневих заощаджень зберігатиметься навіть в умовах зниження ставок**. Це є запорукою забезпечення курсової стійкості на тлі пом'якшення валютних обмежень і переходу до більшої гнучкості обмінного курсу
- **Облікова ставка знижуватиметься і надалі** за умови збереження стійкості валютного ринку та сповільнення інфляції
- **НБУ враховуватиме необхідність підтримання високої привабливості гривневих активів** на етапі пом'якшення валютних обмежень і переходу до гнучкішого курсоутворення

Безпекова ситуація – основний ризик прогнозу

		Ймовірність настання ризику		
		Низька <15%	Середня 15%–25%	Висока 25%–50%
Ступінь впливу на базовий сценарій	Слабкий		Подовження заборони імпорту продовольства окремими європейськими країнами Відновлення функціонування "зернового коридору"	
	Помірний	Пошкодження енергетичної та портової інфраструктури	Посилена еміграція	
	Сильний		Зниження обсягів чи втрата ритмічності надходження міжнародної допомоги Виникнення додаткових бюджетних потреб і значних квазіфіскальних дефіцитів, зокрема в енергетичній сфері Швидка реалізація масштабного плану відбудови України "план Маршалла"	Триваліший термін війни, ескалація, еко-тероризм окупантів

Підсумки

- Падіння економіки України у 2022 році внаслідок повномасштабної війни було найглибшим за всю історію України. Утім, воно було меншим, ніж очіувалося на початку вторгнення, завдяки високій здатності бізнесу та ДГ до адаптації, а також стійкості енергетичної системи
- З огляду на це, а також кращу ситуацію в енергетиці та значні обсяги надходжень міжнародної допомоги Національний банк у липні поліпшив прогноз зростання **ВВП у 2023 році до 2.9%**. Утім, з високою вірогідністю завдяки кращим врожаям та м'якшій фіскальній політиці зростання виявиться вищим, ніж очіувалося
- Суттєвих дефіцитів електроенергії не передбачається, але стрімкішому відновленню економіки перешкоджатимуть збереження все ще високих безпекових ризиків, що пригнічують інвестиційні та споживчі настрої. Логістичні та торговельні обмеження для експорту та слабкі темпи повернення вимушених мігрантів з-за кордону також стримуватимуть відновлення
- **Попри це, у 2024 та 2025 роках очікується прискорення темпів економічного зростання до 3.5-6.8%** насамперед завдяки закладеному в прогноз **припущенню** щодо зниження безпекових ризиків та все ще м'якій фіскальній політиці
- Завдяки послідовній монетарній політиці та фіксації курсу **НБУ вдалося зберегти контроль за інфляційною динамікою, попри повномасштабну війну та високу світову інфляцію, а також забезпечити її зниження з початку 2023 року. Проте завдяки кращим врожаям та заходам НБУ з підтримки привабливості гривневих активів інфляція знижується швидше, ніж очіувалося**
- **Інфляція знижуватиметься і надалі, проте не так швидко, як у першому півріччі 2023 року.** Подальшому зниженню сприятимуть поступове зниження світової інфляції та все ще доволі жорсткі монетарні умови в Україні
- Утім, економічна ситуація залишається крихкою. Найбільші ризики пов'язані з безпековою ситуацією, еко- та енерготероризмом ворога. Крім того, іншими значним ризиком є зниження обсягів чи втрата ритмічності надходжень міжнародної допомоги

Національний банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)